

Dålig skola på ungdomshem

Omhändertagna ungdomar på särskilda ungdomshem får inte den skolgång de behöver. Återigen en studie som visar att det är fokus på behandling, inte skola, trots att ungdomarna behöver och vill prioritera sin skolgång.

– Det anmärkningsvärt att skolan betydelse har tonats ner med tanke på att etablerad forskning pekar på att en fullföljd skolgång är det viktigaste skyddet mot fortsatt brottslighet, säger sociologen David Wästerfors vid Lunds universitet som genomfört den nya studien.

Det finns en lång tradition av att placera ungdomar som begått brott på ungdomshem. Ute på landet, bortom storstadens förmodat destruktiva inflytande, ska de anpassas till ett konventionellt liv. Det finns 24 sådana institutioner i statens regi runt om i Sverige. David Wästerfors har valt ut fem av dessa, följt med på lektioner och intervjuat 40 elever och 35 lärare. Det handlar om ungdomar i högstadie- och gymnasieåldern som förväntas gå i skola, de har gått i skola och de vill gå i skola, åtminstone i princip. Trots detta har skolan en nedtonad betydelse på institutionerna.

– Lärarna känner sig åsidosatta och upplever att deras verksamhet, det vill säga skolan, nästan alltid kommer i andra hand, säger David Wästerfors. Trots att lärarna har högre utbildning anser de sig ha lägre status i denna behandlingstunga värld.

Behandlingen på institutionerna går ut på att lösa ungdomarnas sociala problem snarare än deras problem med att klara av skolan. Men ungdomarna har ofta svårt att förstå sig på den behandling de får och kan betrakta vistelsen på ungdomshemmet som en enda lång väntan, där mycket fokus sätts på problem i deras förflutna, de som de helst vill eller borde komma bort

ifrån.

Samtidigt är det förstås många gånger en utmaning att undervisa de kriminellt belastade ungdomarna. Eleverna saboterar lektionerna och lärarna blir ibland utmanövrerade. När lärarna får chansen att skraddarsy lektioner till den enskilde eleven och dennes framtidsdrömmar och improvisera alltefter elevens dagsform fungerar det bättre. Men bråk, tjafs och konflikter gör att ofta är svårt att bedriva undervisning.

Eftersom man vet att skolan är en kraftfullt brottspreventiv institution så borde större fokus läggas på att få skolvardagen att fungera, menar David Wästerfors. Trots ett stort förändringsarbete inom Statens institutionsstyrelse, SiS, under de senaste åren gör man fortfarande snarare tvärtom. I praktiken kan man rentav lyfta ut ungdomarna ur skolan när det i själva verket är *mer* skolgång som behövs.

– Det finns stora spänningar i hur man ser på ungdomarnas vård. Ingår skolan eller inte? Vill man nå större framgång i ungdomsvården så måste man ta itu med detta, säger David Wästerfors.

Läs vidare: [Lektioner i motvind](#), David Wästerfors, Egalité förlag